

вершин професіоналізму);

– сукупні показники активності співробітників, що характеризують їх психологічну й професійну зрілість (ступінь сформованості професійних знань, умінь та навичок, ціннісне ставлення до виконання завдань, спрямованих на досягнення загальної мети організації тощо).

До важливих особистісно ділових, професійних якостей керівника зараховують:

– стійкість до стресу – здатність протистояти сильним негативним емоційним впливам, що викликають високу психічну напругу;

– морально-етичні якості – чесність, порядність, принциповість тощо;

– підприємницькі якості – уміння передбачати і швидко оцінювати ситуацію, активність, здатність до вваженого ризику[1].

Головними якостями є компетентність і комунікабельність.

Компетентність. Вона стосується особистісних рис, умінь і навичок, закорінених у раціональну (інтелектуальну) сферу особистості.

Компетентність керівника – наявність у керівника спеціальної освіти, широкої загальної й спеціальної ерудиції, постійне підвищення ним своєї науково-професійної підготовки. Компетентність передбачає системність мислення (практичний розум, швидкість входження в проблему, здатність передбачати різні варіанти виходу із ситуації, винахідливість) та наявність організаторських якостей (уміння підбирати, розставляти кадри, планувати роботу, забезпечувати чіткий контроль).

Комунікабельність. Маючи певний зв'язок із вродженими задатками особистості, вона є тим феноменом, який формується, розвивається у процесі її життєдіяльності. Комунікабельність керівника (лат. *communis* – з'єдную, повідомляю) – риса особистості, яка виявляється у здатності до встановлення контактів, спілкування, товариськості[3].

Література

1. Лудченко О. А. Технічне обслуговування і ремонт автомобілів: організація і управління / Підручник. – К.: Знання, 2004. – 478 с.
2. Кричевский Р.Л. Если Вы руководитель / Р.Л.Кричевский // Практичний посібник. - 2-е вид., Перероб. і доп. - М.: Вища школа, 2009. - 239.
3. Сизенко Д. В. Лидерство на рубеже тысячелетий. (Философия менеджмента) // Персонал. – 2001. – № 2. – С. 64–66.
4. Завалкевич Л., Косик В. О методах управленческого влияния // Персонал. – 2003. – №2. – С. 60–64.

ВИКОРИСТАННЯ КРАЄЗНАВЧОГО МАТЕРІАЛУ НА УРОКАХ ПРИРОДОЗНАВСТВА У 5 КЛАСІ

*Н.В. Хлонь, Т.Г. Засць
Глухів, Україна*

В умовах динамічних перетворень у сучасному суспільстві особливу увагу привертають проблеми, пов'язані насамперед з використанням краєзнавчих засобів формування зростаючої особистості. У «Концепції виховання дітей та молоді у національній системі освіти» підкреслюється, що одним із основних завдань виховання в середніх закладах освіти є «розвиток почуття любові до Батьківщини і свого народу як основи духовного розвитку особистості, шанобливе ставлення до історичних пам'яток, активна діяльність школярів по поліпшенню умов життя в рідній місцевості, підвищенню матеріального і духовного рівнів життя народу, дійова участь у розбудові держави й духовному оновленні суспільства» [1, с.17].

Вивченням вдосконалення навчально-виховного процесу з урахуванням своєрідності краєзнавчого матеріалу займалися такі вчені як Бабанський Ю. К., Барков А. С., Беленко Н. Н., Блонський П. П. тощо.

У наш час активізуються пошуки змісту і форм вивчення рідного краю у загальноосвітніх школах. Природно, що все це вимагає кардинальних змін як у завданнях, змісті, так і у формах організації навчальної роботи, а також в удосконаленні форм пошуково-краєзнавчої діяльності учнів [2, с. 11].

Метою даної статті є аналіз результатів опитування та коротка характеристика створеного навчально-методичного посібника для вчителів біології і природознавства.

Викладання предметів природничого циклу вимагає обов'язкового використання місцевого (краєзнавчого) матеріалу [3, с. 94]. Наприклад, у п'ятому класі вивчення теми «Планета Земля як середовище життя організмів» передбачає знайомство учнів з рослинним і тваринним світом своєї місцевості. Також в цій темі запланована екскурсія (відповідно до місцевих умов) до зоопарку, живого куточку, Будинку природи, краєзнавчого музею, на ферму тощо.

Проаналізувавши нову програму «Природознавство» для 5 класу, ми виявили декілька недоліків. Серед них необхідно відмітити, що тематику завдань для дослідницького практикуму і міні-проектів учитель може змінювати відповідно до матеріально-технічного забезпечення, наявності власних цікавих дидактичних розробок, рівня підготовленості класу, особливостей природи свого краю тощо. Це є найбільшим недоліком, адже кожний загальноосвітній навчальний заклад має різне матеріально-технічне забезпечення і не кожний вчитель має власні дидактичні розробки, які може використати на заняттях.

Отже, можна зробити припущення, що більшість вчителів можуть потребувати відповідного

методичного забезпечення.

Для визначення необхідності методичного забезпечення для вчителів біології і природознавства нами було проведено пілотажне дослідження під час семінару на базі Білопільського НВК: загальноосвітньої школи I-III ступенів – ДНЗ № 4. У дослідженні брали участь 24 вчителі, які з нового навчального року працюють за новою програмою з природознавства та новими підручниками.

Опрацювавши результати анкетування, ми отримали такі дані:

- при підготовці до екскурсії виникають такі труднощі – 2 вчителі (8,33%) повідомили, що «не вистачає методичної підготовки»; про «відсутність навчально-методичної літератури» повідомили 18 вчителів (75%); про «недостатність краєзнавчого матеріалу» – 4 вчителі (16,67%) (рис. 1).

Рис. 1. Результати відповідей на запитання анкети № 6

- при підготовці до занять 12 вчителів (50%) користуються «старими посібниками»; «краєзнавчим матеріалом» користуються 7 вчителів (29,17%); «вирізками зі старих газет» – 5 вчителів (20,83%) (рис. 2).

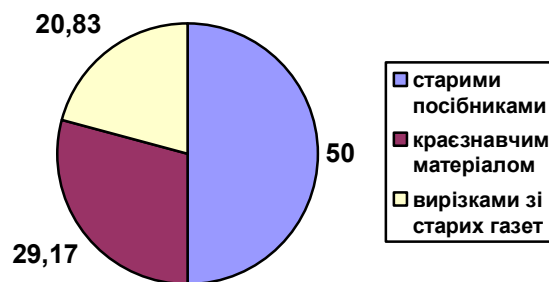

Рис. 2. Результати відповідей на запитання анкети №7

- 20 вчителів (83,33%) потребують нового методичного забезпечення; 4 вчителі (16,67%) – не потребують, пов'язуючи це з тим, що вони мають зібрані дидактичні матеріали, якими користуються при підготовці до занять (рис. 3.).

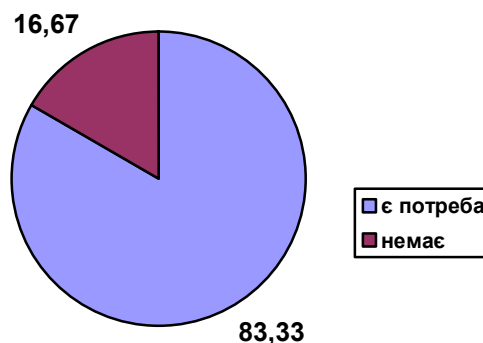

Рис. 3. Результати відповідей на запитання анкети №8

Таким чином, провівши пілотажне дослідження, ми можемо зробити висновок, що вчителі біології та природознавства мають потребу у новому методичному забезпеченні.

Тому нами було розроблено навчально-методичний посібник «Природні умови Білопільського району» на друкованій основі для вчителів біології і природознавства та учнів, що містить такі складові

частини:

- Передмова (зазначено мету та значення використання навчально-методичного матеріалу на друкованій основі);
- Розділ 1. Загальна характеристика Білопільського району (охарактеризовано історичне становлення та фізико-географічне положення Білопільського району);
- Розділ 2. Фізико-географічна характеристика природних умов Білопільського району (подана детальна характеристика геологічної будови, клімату, водних ресурсів, ґрунтів, флори та фауни району);
- Розділ 3. Характеристика природно-заповідного фонду Білопільського району (охарактеризовані всі природно-заповідні території району);
- Список використаних джерел (зазначені ресурси, які використовувались при опрацюванні наведених тем).

Пілотажне дослідження триває. Вчителі отримали розроблені нами навчально-методичні посібники і користуються ними при підготовці до занять. По закінченню навчального року ми проведемо опитування, яке полягатиме в оцінюванні вчителями нашого посібника.

Література

1. Проект Концепції виховання громадянина України // Позакласний час плюс. – 2006. – № 3. – с. 15-31.
2. Крачило М. П. Краєзнавство і туризм: навч. посіб. / М. П. Крачило – К.: Вища школа. –1994. – 190 с.
3. Методичні рекомендації щодо особливостей викладання природознавства у 5-х класах загальноосвітніх навчальних закладів у 2013-2014 навчальному році // Інформаційний збірник. – 2013. - № 3(6). – с. 92-101.

ЗАСАДИ ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ МУЗИЧНИХ КЕРІВНИКІВ

*Г.О. Хорунжий
Полтава, Україна*

Професійна культура музичних керівників знаменує високий рівень професійного становлення, який характеризується усвідомленням фахівцем-професіоналом власного "Я" як смислу свого існування, визначенням власного місця в житті [2]. Відповідно, професійне становлення слід розглядати як становлення тієї частини культури особистості, яка забезпечує її духовне зростання, самореалізацію і самоствердження, спрямоване на створення матеріального достатку і морального задоволення.

Психологічне обґрунтування проблем професійної підготовки вчителя предметів художньо-естетичного циклу базується на принципі саморозвитку, що інтегрує систему фундаментальних принципів розвитку особистості як основного способу існування людини в процесі різних форм спілкування та взаємодії (Л.С. Виготський, Г.С. Костюк, О.М. Леонтьєв, С.Д. Максименко, А. Маслоу, К. Роджерс, С.Л. Рубінштейн).

В основу професійного становлення майбутніх музичних керівників повинен бути покладений процес розвитку художньо-педагогічної свідомості фахівця, оволодіння основними видами професійної рефлексії (психологічної, феноменологічної, методологічної), на яких ґрунтується розуміння власного ставлення, почуттів і думок щодо мистецтва, його конкретних жанрів, стилів, художніх творів.

Розвиток системи художньо-педагогічної освіти на гуманістичних засадах потребує створення технологій професійного становлення особистості майбутнього фахівця, які стануть основою науково-методичного забезпечення процесу професійного становлення [1].

Таким чином, методологічними засадами професійного становлення майбутнього вчителя мистецьких дисциплін є визначення наукових підходів до пізнання сутності художньо-педагогічної діяльності та її розвивальної взаємодії з педагогікою, психологією, феноменологією, естетикою, мистецтвознавством. Традиційно методом і теорією наукового пізнання предметів і явищ є розкриття суперечностей, вплив на взаємодію їхніх протилежних складових. Тобто оволодіння вихідними положеннями і способами встановлення і розв'язання суперечностей. На етапі професійного становлення вони забезпечують особистості можливість самостійно приймати рішення щодо визначення мети і змісту освіти та самовдосконалення.

Література

1. Козир А. Інтеграційний аспект підготовки викладачів мистецьких дисциплін / Козир Алла // Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи. – К., 2012. – Вип. 4. – С. 206 – 212.
2. Орлов В. Теоретичні та методичні засади професійного становлення майбутніх учителів мистецьких дисциплін: дис... д-ра пед. наук: 13.00.04 / В. Ф. Орлов // Інститут педагогіки і психології професійної освіти АПН України. – К., 2004 – С. 35 – 40 с.